

Sepelvaltimoiden varjoainekuvaukseen tai pallolaajennukseen tulevan potilaan valmistelu ja jälkihoito

---

Sepelvaltimoiden varjoainekuvaukseen tehdään paikallispuudutuksessa ranne- tai nivusvaltimon kautta. Mikäli sepelvaltimoissa on ahtaumia ja ne soveltuvat pallolaajennushoitoon, se voidaan tehdä heti varjoainetutkimuksen yhteydessä.

Potilas käy edellisenä iltana tai toimenpideaamuna (voinnin mukaan) suihkussa ja vuode pedataan puhtaaksi. Tarkistetaan, että potilaalla on nimiranneke. Annetaan potilaalle potilasohje Sepelvaltimoiden varjoainekuvaukseen tai pallolaajennukseen tulevalle ja käydään se hänen kanssaan läpi. Mitataan RR, syke, pituus ja paino, kysytään allergiat ja kirjataan ne invasiiviselle lomakkeelle.

Verikokeet ja EKG

Edeltävänä päivänä otetaan SYD1-verikoepaketti (B-PVK+T, P-K, P-Na, fP-Krea, fP-Gluk, fP-Kol, fP-Kol-LDL, fP-Kol-HDL, fP-Trigly, Pt-EKG ja P-BNP) ja lisäksi Marevan-potilaalta INR. Mikäli INR-vastausta ei ole toimenpideaamuna käytettävissä, tilataan INR päivystyksenä ja lisätietoihin merkintä: kiireellinen.

Nesteytys

Potilas on ravinnotta yön yli. Vettä voi juoda vähän. Perifeerinen kanyyli asennetaan vasempaan käteen. Toimenpidepäivänä laitetaan infuusionesteenä Plasmalyte 1000 ml (pussi) + infuusioletku + kolmitiehana + QSytet + SwabCapit. Riittävä nesteytys ennen toimenpidettä on tärkeää.

Lääkitys

On tärkeää, että potilaan lääkelista on Lifecaressa tarkistettu ja ajan tasalla ennen toimenpidettä. Lääkitys kirjataan invasiiviselle lomakkeelle (Huom! Maininta onko aamulääkkeet otettu ja Klexanen tarkka pistoaika. Aamulääkkeet voi ottaa normaalisti pienen vesimäärän kanssa.

- **Jos angioon tulevalla ei ole ollut ASA käytössä, annetaan ASA 250mg pureskellen, mikäli potilaalla ei ole ASA-allergiaa.** ASA annetaan **myös** potilaille, joilla on Marevan®, Pradaxa®, Xarelto®, Eliquis® tai Lixiana® -lääkitys.
- Tablettihoitoinen diabetes: Tablettilääkkeet otetaan vasta toimenpiteen jälkeen ruokailun yhteydessä.
- Jos lääkityksenä on metformiini: Competact®, Diformin retard®, Eucreas®, Glucophage®, Janumet®, Metforem®, Metformin®, Velmetia®, Oramet®, Jentadueto®, Vipdomet®, Synjardy®, Xigduo® tai Komboglyze®: jätetään ne pois käytöstä toimenpidettä edeltävänä iltana ja laitetaan takaisin listalle 2 vuorokautta toimenpiteen jälkeen.
- Insuliinihoitoinen diabetes: Pitkävaikutteinen insuliini pistetään normaalisti. Ateriainsuliinia pistetään vasta toimenpiteen jälkeen ruokailun yhteydessä.

Potilaskuljetus

Potilas tuodaan Sydänyksikköön ja takaisin sängyllä. Potilaskuljettaja hoitaa kuljetuksen. Sydänyksikkö tilaa kuljetukset. Invasiivinen lomake täytettynä (vasen reuna) ja vanhat potilaspaperit lähetetään potilaan mukana Sydänyksikköön.

Punktiokohdan sulkulaitteen purku toimenpiteen jälkeen osastolla

Hoitaja vähentää vähän kerrallaan ilmaa painantalaitteesta:

- TRBand / n. 2ml kerrallaan
- Femostop/invasiivisen lomakkeen ohjeen mukaan

ja poistaa ranteen tai nivusen painantalaitteen invasiiviselle lomakkeelle kirjatun ohjeen mukaisessa aikataulussa. Sulkulaitteena voi olla myös Angioseal, jolloin sulkulaite ei näy päällepäin eikä vaadi purkutoimenpiteitä.

Punktiokohdan tarkkailu

Punktiokohtaa seurataan tarkasti. Mikäli punktiokohta vaikuttaa kostealta, purkuajataulua hidastetaan. Punktiokäden tai -jalan tulee pysyä lämpimänä ja se ei saa puutua. Seurataan mahdollista turvotusta ja vuotoa. Punktiokohdan särkyyn voi tarvittaessa antaa särkylääkettä.

Jos punktiokohta vuotaa tai turpoaa

Aloita painaminen heti! Punktioraajaa tulee tarkasti varoa toimenpide- ja seuraavanakin päivänä. Yhtäkkäinen ponnistelu laukaisee herkästi punktoidun valtimon vuotamaan.

Huomio! Punktiokohta voi vuotaa myös sisäänpäin; Mikäli potilas valittaa alaselkä- tai alavatsakipua (erityisesti jos toimenpide on tehty nivusvaltimosta), on kalpea, hikinen, huonovointinen tai RR laskee, ota välittömästi yhteys lääkäriin.

Jälkihoito (pelkkä varjoainekuvaus)

Potilasta ei tarvitse kytkeä monitoriin. RR mitataan ennen ja jälkeen toimenpiteen ja lisäksi voinnin mukaan. Jälkihoito invasiivisen lomakkeen (Skannattu sisätautilehdelle) ja sisätautilehdellä olevan toimenpidesanelun mukaisesti.

Mikäli kuvaus tehty **ranteesta**, potilas saa liikkua, syödä ja juoda heti voinnin mukaan. Hoitaja laittaa potilaan liikkeelle lähtiessä punktiokäteen kantositeen, jota pidetään iltaan asti.

Mikäli kuvaus on tehty **nivusesta**, potilas saa syödä ja juoda heti voinnin mukaan.

- jos nivuseen on laitettu sulkulaite (esim. AngioSeal), vuodelepo (pääty voi olla vain hieman koholla)
  - vähintään 2 tuntia, jos ei ole annettu Hepariniinia
  - vähintään 4 tuntia, jos on annettu Hepariniinia
- jos nivunen on painettu ja laitettu Femostop; vuodelepo (pääty voi olla vain hieman koholla) invasiivisen lomakkeen ohjeen mukaan.

Jälkihoito (varjoainekuvaus ja pallolaajennus)

Potilas kytketään monitoriseurantaan. RR mitataan ennen ja jälkeen toimenpiteen ja lisäksi voinnin mukaan. Jälkihoito invasiivisen lomakkeen (Skannattu sisätautilehdelle) ja sisätautilehdellä olevan toimenpidesanelun mukaisesti.

Mikäli kuvaus tehty **ranteesta**, potilas saa syödä ja juoda heti voinnin mukaan. Vuoteessa (saa istua pääty koholla istuvassa asennossa) vähintään kaksi tuntia. Hoitaja laittaa potilaan liikkeelle lähtiessä punktiokäteen kantositeen jota pidetään iltaan asti.

Mikäli kuvaus on tehty **nivusesta**, potilas saa syödä ja juoda heti voinnin mukaan

- vähintään 4 tuntia, jos nivuseen on laitettu sulkulaite (esim. AngioSeal), vuodelepo (pääty voi olla vain hieman koholla)
- vähintään 4 tuntia, jos nivunen on painettu ja laitettu Femostop), vuodelepo (pääty voi olla vain hieman koholla) invasiivisen lomakkeen ohjeen mukaan

Potilaalle jaettava kirjallinen ohjausmateriaali

- Sepelvaltimoiden varjoainetutkimuksen ja / tai pallolaajennushoidon jälkeen (Hoito-ohjeet.fi)
- Jos tulossa ohitusleikkaus tai läppäleikkaus
  - Sydänopas: Ennen ja jälkeen sydänleikkauksen (Hoito-ohjeet.fi)
- Jos ensimmäinen sepelvaltimotautitapahtuma
  - Sepelvaltimotautiopas (Sydänliitto)
- Muu materiaali kuntoutuksen tukena:
  - Tervetuloa sydänyhteisöön (Satakunnan sydänpiiri ry)
  - Sydän-lehti (Sydänliitto)
  - Sepelvaltimotaudin lääkehoito (hoito-ohjeet.fi)
  - Voit saada apua tupakoinnin lopettamiseen (hoito-ohjeet.fi)
  - Kelan sydänkuntoutuskurssi-esite
  - Satakunnan sairaanhoitopiirin sydänhoitajien verkoston yhteystiedot
  - Hakuohje Sydänyksikön ohjausvideoihin Hoito-ohjeet.fi-sivustolla:
    - Mitä on sepelvaltimotauti
    - Hoitomuodot
    - Näin sydäntäsi lääkitään
    - Liikunta
    - Ruokavalio
    - Riskitekijät hallintaan
    - Arjessa huomioitavaa